

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXV. LETNIK ————— 1925 ————— ŠTEV. 11

Moja pot na Belásico.

Joško Peršič, Ljubljana.

Ko smo dne 12. avgusta 1925 končali v Strumici štiritredenske orožne vaje, so vsi moji tovariši, rezervni častniki, sklenili, da se že naslednjega dne odpeljejo na sever v svojo ožjo domovino, eni v Srbijo, drugi na Hrvaško, trije v Slovenijo. Vsi smo težko pričakovali tega dne. Suho južno podnebje z nepopisno vročino nam je le preveč zbuvalo želje po senčnatih in hladnejših krajih na severu. Podali smo si roke in si voščili srečno pot, jaz tovarišem domov, oni meni na — Belásico.

To goro sem namreč videval vsak dan in sem slišal o njej mnogo pripovedovati. Posebno znana je izza zadnjih bojev na solunski fronti v svetovni vojni. Nemcem je bila od juga nezavzetna obrambna črta. Ker ljubim planine, se nisem mogel zdržati, da si je ne bi ogledal od blizu. Nekateri so me debelo gledali, češ, da se šalim: pravkar končane vežbe, med njimi prestana mrzlica, vročina, daljava — pa naj bi človek šel mesto domov na odpočitek še v nepoznano tuje gorovje, morda celo v opasnost, da se ne povrne več.

In vendar sem šel.

Gorovje Belasica leži v Macedoniji. Obdajajo ga sledeče reke: na vzhodu Struma, ki teče po bolgarskem ozemlju kakih 20 km od naše meje, na severu Strumica, ki se izliva v Strumo, na zapadu Vardar. Na jugu Belasice ležita jezera Dojransko in Butkova. Od Dojranskega jezera pripada naši državi večji zapadni del. Najvišji vrh Belasice meri 1608 m. Na tej točki se stekajo meje naše Kraljevine, Grške in Bolgarske; domačini jo imenujejo »Tumba« ali »Tromedje«. Meja med našo državo in Grško teče kakih 30 km po samem grebenu, ki je okoli Tromedje samo s travo porastel.

Severno in južno pobočje vzhodne polovice Belasice sta dokaj strmi, dočim gora proti zapadu pada ter se deli v večje in manjše hribe, griče in brda, ki so deloma gola in pusta. Na severni, to je na naši strani Belasice, so od vznožja do vrha velikanske šume, v katerih

rastejo povečini visoke in košate stoletne bukve in močni hrasti, ki dajejo zavetje divjim prašičem, srnam in drugi raznovrstni divjačini. S te strani gore žubore v dolino številni potoki in ob vznožju je več studencev z dobro pitno vodo. Tukaj je tudi dosti majhnih preprostih vasic, polnih sadnega in drugega drevja. Prebivalci so Turki in Macedonci, ki so zelo mirni in prijazni. — Južna ali grška stran Belasice je v nasprotju od severne strani gola, pusta in kamenita.

Iz Strumice sem se peljal z avtom kakih 16 km daleč proti vzhodu do sela Banjsko, ki leži ob vznožju Belasice. To selo je znamenito vsled svoje žveplene gorke vode, ki ima pri izviru nad 70 stopinj toplote, da se v njej lahko opariš. V petih minutah sem si v tej vodi jajce mehko skuhal. V Banjskem je tudi kopališče, ki pa je silno preprosto. Imajo samo en skupen bazen za moške in enega za ženske, brez vsake udobnosti. Za ceno 5 Din se lahko koplješ, kolikor hočeš. Kopališče je blizu izvira gorke vode; gorko vodo v kopeli mešajo s hladno vodo, ki izvira nedaleč proč od kopališča. Po četrtturnem kohanju v tej topli vodi sem postal zelo utrujen, a se nisem imel kam vleči, razen v travi na solnce.

O izviru te gorke vode mi je pravil neki kmet iz sela Banice, ki leži kake 4 km zapadno od mesta Strumica, da je približno pred 70 leti še izvirala v Banicah. Nekega dne pa da se je začulo pod Belasico od Banic do Banjskega silno bučanje in votlo grmenje. Ko je to prenehalo, je izginil izvir gorke vode v Banicah, a je privrel na dan v Banjskem.

V Banjskem sem dobil na orožniški postaji dva orožnika, da sta me spremljala do prihodnje orožniške postaje Smolarji, ki leži nedaleč od bolgarske meje. Bila sta Turka, domačina, ki sta govorila dobro srbski, da smo se lahko razumeli. Pot je bila kamenita in se je vila ob vznožju Belasice skoraj ves čas v senci kostanjev in drugega zelenja skozi pet ali šest vasi.

Do Smoljarjev smo rabili štiri ure. Došli smo v poznem mraku. Bil sem tako utrujen, da sem komaj stal na nogah. Večerja mi ni šla v slast in sem jo pojedel le, ker sem vedel, da me čaka drugo jutro še težavnejša pot. Spal nisem dobro. Bil sem bolj v Ljubljani, nego v Macedoniji pod Belasico.

Drugo jutro sem dobil za spremstvo na Belasico pet orožnikov in zase še karabinko, čeprav se ni najbolje podala k moji uniformi. Odšli smo zjutraj ob treh in tri četrt, ko je bila še tema. Pot je peljala od orožniške postaje skozi vas naravnost v gozd navzgor. Skozi vas nas je spremljalo lajanje psov. Za vasjo nam je prinesel iz Belasice žuboreč potok gorske jutranje pozdrave. Bil sem ga vesel kot poro-

čevalca, da nam na poti ne bo manjkalo vode. Ker so mi namreč prejšnji večer rekli, da se dobi voda na Belasici, je nisem prav nič vzel s seboj. Toda kmalu sem se kesal.

Dvigali smo se po daljših in krajših serpentinah. Spočetka je šlo lahko in hitro. Toda ko je začelo vzhajati solnce, se je že pokazal njegov vpliv na ozračje. Čeprav je bilo razmeroma še zgodaj in smo hodili nepretrgoma po gosti šumi, sem kmalu občutil, da nima gozd tistega prijetnega hladu, kakor ga imajo naši gozdovi, ki so vsled gostih padavin polni vlage. Čim bolj se je solnce dvigalo, tem bolj je postajalo soparno in tem bolj sem se znojil. Postajal sem žejen, a vode ni bilo nikjer. Usta so se mi začela sušiti. Skušal sem si pomagati s požirki vina, potem žganja. To pa mi je delalo še večjo žejo. Vzel sem limono in jo srkal. Pa tudi to ni dosti zaleglo. Potreboval sem hladne vode. Vročina je rastla, ž njo moja žeja in utrujenost.

Napel sem vse sile, da sem s svojimi spremljevalci držal korak. Njim se je poznalo, da so že neštetokrat šli to pot, zato so hodili kakor tisti turisti, ki jim je samo do tega, da pridejo čim prej na vrh in na več vrhov, da dobijo tam — štampljko. Ni jim bilo mar krasnega užitka, ki ga je nudila okolica. Pri vsem tem pa so bili skrajno oprezni in pozorni. Prezrli niso najmanjše žive stvarce v gosti šumi. Vsak šum so slišali. Zato sem mirno korakal v sredi med njimi, brez vsake bojazni pred kakim morebitnim spopadom s takoimenovanimi »komitaši«, ki so zdaj sicer že redki. Ko sta se prva dva orožnika daleč pred menoj kar naenkrat ustavila, vzela puški v roko in se pripravila za strel, sem že mislil, da bo boj. Toda s kom? Mirno smo se jima ostali približali. Vsi smo pripravili puške. — Kdo je nasprotnik? — »Jedna srna!« —

Prišli smo do prve napovedane »češme« ali studenca, toda. razočaranje — niti kapljice vode. Studenec se je posušil. Naprej! Segel sem zopet po vinu, odnosno žganju in srkal limono, a vse ni nič pomagalo. Pešal sem. Bil sem še tešč, ker zjutraj nisem utegnil niti zajtrkovati. Na ovinku neke serpentine pa smo zagledali greben Belasice. Postalo mi je lažje.

Po štiriurni hoji smo končno le prišli do drugega studenca, iz katerega je curljala voda kakor po niti. Bal sem se, da se vsak čas ustavi. Okoli studenca je bilo hladno in prijetno. Odpočili smo si, se najedli in napili. Steklenico za žganje sem si napolnil z vodo za nadaljnjo pot, ki pa se mi ni zdela več tako težavna, čeprav je bila deloma še strmejša.

Ob 10. uri in četrt, t. j. ravno po šestih urah in pol, smo stopili iz gozda in prišli do orožniške postaje na Belasici. Poveljnik te majhne

posadke je neki starejši rezervni poročnik iz Vranja. Sprejel me je nad vse prijazno in mi takoj postregel s čašo toplega čaja in z ravnokar namolženim in skuhanim kozjim mlekom. To se mi je prileglo! V zahvalo sem mu ponudil kozarec vina, ki ga je bil prav vesel. Mož je dan in noč na Belasici, patrolira poverjene mu straže in ne gre, kakor mi je pripovedoval, nikoli v dolino. Njegova služba je začasna. Vršijo jo nad vse vestno in se boji le za hip pustiti straže same. Stanuje z več orožniki v nizki, kameniti baraki. Živila, razen kruha, ki si ga pečejo sami, jim donašajo iz doline na mezgih. Blizu barake izvira mrzla studenčnica, kakršna se ne dobi povsod niti v naših planinah. Napil sem se je in dobro mi je dela.

Solnce je žgalo, da so bila tla kar vroča. Obenem pa je pihal tako hladen veter, da sem se moral toplo obleči. Noči pa da so naravnost mrzle, so mi rekli.

Najprvo sem si z daljnogledom ogledal okolico na vse kraje. Lep je razgled z Belasice. Vsa dolina reke Strumice, od reke Strume na Bolgarskem, pa tja do starosrbske meje na zapadu, je ležala pred menoj. Zdela se mi je kakih 60 km dolga in 6 do 8 km široka. Namaka jo od zapada proti vzhodu reka Strumica, ki sprejme vase marsikateri potok, preden postane tako velika kakor naša Ljubljanica. — Na vzhodu vidiš Bolgarijo, proti jugu gledaš Grčijo. Tostran grebena pelje preko vse Belasice pot, ki so si jo zgradili Nemci za dovažanje municije in drugega vojnega materijala na vrh, koder se še vidijo okopi. — Severno-vzhodno stran doline reke Strumice zapira proti Bolgarski Ograzden, to je gora, ki je nekoliko nižja od Belasice, manj gozdnata in bolj skalovita. Tudi on je zastražen. Naš rojak iz kamniškega okraja, pešadijski kapetan gospod Ante Albert, s katerim sem se bil seznanil v Strumici, me je povabil, da bi šel z njim za kakih 14 dni na Ograzden, kjer bi se v čistem gorskem zraku, ob dobri in zdravi vodi, ovčjem mleku, siru in žgancih dobro imel. Nerad sem mu odklonil prijazno povabilo. Vleklo me je domov. —

To hrepenenje mi je na Belasici, ko sem si začel ogledovati okolico, nenadoma napolnilo srce. — Nepopisno je čuvstvo hrepenenja. Bliskoma se porodi v človeškem sreću, ga vsega objame s tako močjo in napolni s tako radostjo, da mu mora človek samo slediti kot nepričakovanemu, a dobrodošlemu rešitelju in vodniku, ki mu je nad vse ljub, mil in drag. To je tisto globoko in močno čuvstvo, ki daje človeku spoznanje. Ljubezen pa je, ki rodi to čuvstvo. In ta ljubezen je — Življenje. — — Kdo ga razume?! Samo občutiš Ga. — — —

Ko sem si ogledal lepo okolico, sem prav zadovoljen legel v senco košate bukve in par ur prijetno počival. Nato me je poveljnik

posadke pogostil z divjim zajcem v omaki; ta je bila tako hudo papricirana, da me je paprika potem še tri dni žgala v želodcu. — Zahvalil sem se mu za gostoljubni sprejem in se poslovil. V dolino smo prišli deloma po bližnjicah v dveh urah in pol.

Še isti večer sem šel v družbi dveh orožnikov preko reke Strumice v mestece Novo Selo pod Ograždenom, kjer sem prenočil v baraki poveljnika naše tam detaširane čete na postelji, ki sta mi jo poprej dva vojaka od vseh strani zamrežila, da me ponoči niso napadali sitni in nevarni močvirni komarji.

Drugega dne sem se po načrtu peljal v Grčijo, v Solun. Med vožnjo sem imel priliko, da sem videl Belasico tudi od južne strani.

Naj omenim tu še domačo pripovedko o postanku imena Strumica. Južno od mesta Strumica na golem brdu, na katero je mesto deloma naslonjeno, sta še danes dve razvalini, o katerih pravijo domačini, da sta bili svojčas kula ali grad rimskega cesarja Tiberija. Ta je imel hčer po imenu Struma, ki je stanovala v omenjenem gradu. Po njej so imenovali mesto in reko »Strumica«. — To pravi pripovedka; mi pa seveda vemo, da je ime nastalo iz starogrškega »Strymon«.

Greben Rinka—Skuta.

† Vladimir Topolovec.

luninem svitu je hitelo drevje mimo naju, ko sva hitela v Bistrico. Tam pod nama šumeče žuborenje Bistrice, okoli naju teman bukov gozd, pred nama pa vijoča se pot, izgubljajoča se v nedoglednost. Vse to naju je napolnjevalo s čuvstvom ljubezni in ponižnosti do mogočne narave.

V Bistrici vse mirno. Luna se je skrila za oblake, ki so se podili po nebu in zakrivali ves glavni del Kamniških planin, tako da je le spodnji del pobočja kazal svoja rebra iz megle. Ker nisva hotela ponoči nadaljevati poti preko Gamsovega Skreta na Rinko, ki bi jo v gorski megli gotovo zgrešila, sva sklenila, da greva spat. Kmalu je prišlo še troje turistov, ki so bili vsi namenjeni tja ko midva. Spali smo dobro, predobro in smo šele pozno vstali ter odšli dalje.

Pri Žagani Peči smo odložili nahrbtnike in preplezali ogromno skalo, skoro od vseh strani, seveda s pomočjo vrvi. Nato pa dalje proti Skretu. Polagoma smo se dvigali proti ogromni luknji pod Gamsovim Skretom, krenili smo na desno v skalnate plošče, ki smo jih po lahkem

plezanju prekoračili, nato pa po travnatem pobočju dalje. Potem na desno preko skal in zopet po travi in produ na Male Pode, od koder sva kaj kmalu prišla po poti k Turskemu Žlebu. Ostali trije so namreč zaostali za nama in so počivali v Gamsovem Skretu.

Mrko je ležal pred nama Turski Žleb, popolnoma prost snega. Vedno znova in znova vpliva ta žleb na turista. Občudoval sem to razpoko še vselej in tudi tedaj bi jo, da me ni grozna burja odvrnila. Celo pot sva imela hud veter. Nad nama jasno temnosinje nebo, a pod nama daleč, do koder seže oko, megleno morje, iz katerega so moleli le najvišji vrhovi. Čim bolj sva se bližala vrhu Rinke, tem hujše je vršala burja. Prišel sem dvomiti, ali je vredno v takem iti preko grebena Rinka-Skuta, ki je že itak dovolj nevaren. Toda volja je bila trdna in v vsakem slučaju sva hotela napasti greben. Na Rinki sva si v zavetju neke velike skale odpočila in nekaj použila. Potem sva se navezala na vrv in se namerila proti grebenu. Z vrha sva krenila najprej malo po grebenu, nato pa v severno steno Rinke, kjer sva se po ozkih policah nižala proti glavnemu grebenu. Police so se vrstile še dovolj prikladno, le na dveh mestih nama je zasiguranje z vrvjo koristilo. Po ozki in zelo krušljivi polici sva slednjic priplezala na pravi greben. Globoko pod nama na desno je ležal ledenik s temnimi režočimi razpokami, na levo je bila stena popolnoma odsekana, pred nama pa — stolpič pri stolpiču — greben, dvigajoč se proti temenu Skute. Tega morava preplezati. Veter se je izpremenil v pravi vihar, bučalo in piskalo je po grebenu, po dolinah je valovalo megleno morje, vedno v smeri, v kateri je pihal veter. In proti njemu sva bila tudi midva brez moči.

Pričelo se je plezanje in obračala sva se pri tem zdaj na severno, zdaj na južno stran grebena, kjer je bil pač lažji pristop. V začetku je šlo povsem lahko. A greben je postajal vedno ožji in gladkejši, vedno bolj prepadajoč z navpičnimi stenami v globino. Okovanke nama niso več dale sigurnosti; sezula sva jih. Plaziti sva se morala po trebuhu, ker je vihar divjal z ojačeno silo. Na grebenu je omajal veliko skalo, ki nama je naenkrat priletela nasproti.

Prišel se je končno najinteresantnejši del poti: ozek, kakih 30 cm širok pomol iz grebena, popolnoma gladek in z navpično prepadajočimi stenami. Veter je pridno bril, midva pa sva telovadila preko te interesantne točke. Naprej greben ni bil več težaven, le krušljiv je zelo. Bližala sva se vrhu Skute. Pobočje je bilo lahko dostopno in ob pol 4. uri sva bila že na cilju. Skupno sva rabila preko grebena 2 uri.

Na Skuti nisva mogla ostati niti minute. Hitro sva zapustila vrh in odhitela proti Kokrskemu sedlu. Spotoma sva opazovala številne

črede gamsov. Kmalu sva prišla na Legarje in dalje na Mala Vratca, odkoder je bilo treba le nekaj hitrih korakov do Kokrskega sedla. Okrog in okrog sedla je valovala gosta megla in veter je tulil okrog koč. Do naju sedaj ni več mogel. Vse, kar sva imela, sva tedaj použila; ko ni bilo v nahrbtnikih nič več, sva jo ubrala proti Bistrici, kamor sva prispela po poldrugi uri; z vrha Skute sva vsega skupaj rabila 3 ure. V Bistrici sva se sešla z onimi tremi turisti.

Enodnevne partije okoli Pleše-Plešivca.

Lani sem opisal sedemdnevno pot po gorah okoli Mežiške doline, pričenši s Peco in končaje s Plešo (goro sv. Uršule); danes pa nameravam opisati enodnevni izlet za manj utrjene planince ali za one izletnike, ki so bili že neštetokrat na Pleši, a niso šli še nikoli okoli gore ob pobočju. Je pa znana resnica, da so največkrat one partije najlepše, ki jih najmanj posečajo. Tako je tudi s Plešo. Ako želiš opazovati živalstvo, nabirati hrošče, rastline, ali se zanimaš za geologični sestav naše gore, našel boš veliko več in videl veliko bolj ob samotnih stezicah delavnega in nadzorujočega gozdarja, nego ob poti običajne turisticke »povorke«, kjer srečuješ poleg sopihajočih in jadikujočih opešancev zamaške, papirje in papirčke ter podobne spremljevalce nedeljskega izletnika ali romarja — edino gore in njene prirode ne vidiš. Divje koze in jegliče, brzce in polže, nedolžnega slepca ali preganjanega gada, zeleno mahovje ob studenčku, celo male kapnike — vse to in še mnogo drugega sem našel v tihih koticah, strmih bregeh, pod samotnim drevjem ali v razbeljeni drasti. In to posebno na Pleši, ki gleda osamljena iz zemlje, da zamoreš romati okoli nje, kakor bi hodil po pobočjih Vezuva ali Etne; primera ne pretira, kajti četudi je gora sredi drugih gorá, vendar je proti vrhu, od srede gori, popolnoma ločena od drugih.

Toda nikarte misliti, da vabim vsakega in vse vprek! Samo izvoljenci, ki se zanimajo resno za take izlete, so primerno potrpežljivi, imajo dovolj stvarnega znanja in ne delajo škode ter ne begajo počivajoče divjačine — ti naj hodijo za menoj; ostali pa naj slede običajni »povorki« običajnih izletnikov.

Najlepša partija okoli gore je od cerkvice sv. Barbare pri Prevaljah po dolini na levo proti Večku in pod Kozji Hrbet (edina strminica!), potem pa naravnost po gozdu do Jelena; od ondi ob

gori v Suhi Dol h S v. D u h u , kjer si odpočijemo pri prijaznem gostilničarju. Popoldne jo uberemo h S v. R o k u v območje pesnika Meška (Selo) in od tam v K o t l j e , kjer se obrnemo h Rimskemu vrelcu, ali gremo v Guštanj, ali na Prevalje. Za dobre izletnike med prvim in zadnjim vlakom je tura izvedljiva brez težav; ob slabem vremenu jo je prekiniti pri Jelenu v Šoštanj ali v Slovenjgradec. Opazuj zlasti formacijo dolin na nekdanji koroški in štajerski strani; koroška stran je ležala pod ledeniki, zato so pobočja strma in luknjasta; štajerska plat je položnejša.

Druga partija je za posameznike. Pojdi po običajni poti do Jelena, potem po kolovozu nad Jelenom in ostalimi sosedi na sedlo pri križu, kjer prideš na vozno cesto, ki pelje h cerkvi. S e d l a greš doli proti Kotljam, toda le nekako do srede, potem pa ob pobočju pod skalami na K o z j i H r b e t , kjer pride steza od V e č k a gori; to stezo hodiš samo nekaj minut navkreber, da prideš do druge prečne steze, vodče na običajno romarsko (gozdno) pot pri križu (jasa med Godcem in Jelenom), od koder se obrneš poljubno na eno ali drugo stran.

Tretja partija gre s e d l a (nad Jelenom) po cesti proti vrhu gori do o v i n k a (tabla!), kjer se prične bližnjica h cerkvi; mesto po bližnjici greš preko skal na ono stran, kjer se srečata steza koncem Kozjega Hrbta in običajna romarska ali gozdna pot v r h u Kozjega Hrbta pri jasi. Od tam zopet v p r e k gore, toda smeri ni mogoče popisati, ker ni markacije, temveč je treba stezo poiskati. Nabiralca ta nedostatek ne moti, saj hodi najraje »po celem«, oziroma po nezaznamovanih stezah. Po poteh skozi gozd in po jasah se spominjajte na lastnika; ne plašite živali in ne delajte škode!

Končno omenimo še posebnost tukajšnjih krajev, da ima namreč vsaka gora svoje kmete: Pleša — Plešivec ima Plešivčnike, Raduha ima Rad(u)harje, Olševa ima Olšovnike, Peca — Pečnike in Oraš pri Črni Oraše: najboljši dokaz starodavnosti tukajšnjega prebivalstva, ki je krstilo gore, reke in planine.

Na Prevaljah, 15. avg. 1925.

Jožef Zazula.

Dolenjski izleti.

Dr. Jos. C. Oblak.

So Ljubljančani, ki so prepričani, da je vsa lepota prirode zbrana edino le v Gorenjski in v njenih planinah in dolinah. A ti ne poznajo domovine in tudi niso pravi poznavalci ne prirode ne domovine.

Priroda je povsod lepa in zanimiva, nikjer dolgočasje za tistega, ki zna v njeni knjigi čitati ter tolmačiti njeno tajinstveno vsebino. Kdor pa se giblje le na enem kraju, ta ne dobi smisla za očarujočo raznoličnost prirode, njemu je nepristopen užitek primerjanja raznih pokrajin, kojih vsaka ima svojo posebno lepoto, pa naj se ta kaže v nebotični gorski masi, v ostrolikih konturah, v divje razbitem skalovju, ali v mehkih linijah valovite srednjegorske pokrajine z nežnimi črtami vedrega izraza. Prirodni estet to razume, išče teh kontrastov v prirodi in zato menja svoje izlete. Njegov užitek je večji, prav tako kakor ljubitelja umetnosti in sploh umetnika, ki se ne omeji le na eden predmet in način. Kakor se poleže tvoja napetost po težki klasični glasbi ali tragediji, ko gledaš duhovito veseloigro ali poslušаш Chopinov nocturno, tako vzljubiš in dvojno uživaš, ko prideš iz divjih gorskih strmin in peči v ljubko veselo pokrajino s svetlimi grički. Ne morem si misliti pravega prijatelja in motrilca prirode, ki bi ob vsakem prostem času zahajal v Triglavske in druge skale, a se načelno izogibal vsaki drugi pokrajini.

Temu nerazumevanju je pripisovati, da je naša Gorenjska in le ona — preplavljena s turisti, dočim se malokdo spomni naše lepe Notranjske in morda še lepše Dolenjske in posebno krasnega Litijskega sredogorja, ki je nekak posrednik in prehodnik med gorenjskimi planinami in dolenjsko-notranjskim Krasom. Dolenjsko in Gorenjsko sredogorje ima skoro isti pokrajinski značaj, pa tudi skoro isto floro in favno kakor zlasti Polhograjsko, ki je po mojem mnenju najlepše sredogorje v Jugoslaviji. Kolikokrat se moraš nehote spomniti ravno Polhograjskih Dolomitov, če hodiš po gorovju med Litijo in Višnjo Goro, ki je pravzaprav le njihov podaljšek. V sestavu pokrajine je Dolenjska prav tako »planinska«, »gorska« krajina, kakor Gorenjska; saj je v bistvu cela Slovenija ena sama velika gorska celota, povsod enotno lepa, v posameznostih raznolika. Pravi prirodni estet sploh ne pozna »grde« prirode; on najde v prirodi povsod in ob vsakem vremenu in ob vsaki priliki svoj čar in svojo zanimivost, svojo romantiko. Kot tak ne moreš reči, komu bi dal

prednost: ali Gorenjski Švici ali oni tam doli ob Kulpi, ki si jo lastijo Kočevci kot »Kočevsko«, Hrvati pa kot »Hrvatsko«. Oboje je en sam krasen »božji svet«, vsak zase lep, kakor je absolutno lep vsak umotvor, najsi predstavlja veličastno palačo ali borno kočo, visoko goro ali pa tihi ribnik v gozdnem zatišju.

Takim uživalcem in presojevalcem prirode so namenjeni sledeči orisi nekaterih partij po Dolenjskem.

I.

Iz Stične čez Muljavo in Sv. Duh v Grosuplje.

Kako malo ljudi pride v Muljavo, na Jurčičev rojstni dom, kjer je vdzelana spominska plošča in kjer še živi Jurčičev brat! Kje si, slóvenski amater, da posnameš vse, kar je še Jurčičevega v in na tej koči? Ti, ki fotografiraš na Gorenjskem skalo za skalo, kočo za kočo! Znamenita je tudi cerkev na Muljavi s starimi freskami in oltarji. Umetniško zgodovinsko društvo je napravilo tu sem svoj izlet.

Muljava je priprosta, skromna dolenska vasica, kako uro oddaljena od Stične proti Krki, pomaknjena tik ob podnožje položne gorske gmote, ki višini v Vrh, kjer počiva mala cerkva Sv. Duha. Jurčičeva rojstna hiša ni baš v najlepšem stanju. Takih lepih, čistih in velikih domov, kakor jih vidiš na Gorenjskem, sploh ni dosti na Dolenjskem; tudi ne najdeš izrazitega sloga. — Zajemal pa je tod vendarle Jurčič svoje povesti in romane, tu se mu je izoblikoval Krjavelj in Mozol; in ko stopaš odtod proti selu Oselici in bivšemu gradu Kravjeku, ti samemu stopajo pred oči tipi iz Jurčičevih povesti; in ob takim razmišljanju imaš dvojen užitek.

Po krhkem dolomitu krešemo navzgor po pobočju, deloma skozi redki, listnati gozd. Razgled se vedno bolj širi in ko smo nad robom, nas pozdravi med bolj ali manj peščenimi polji dvoje vasic: Mali Vrh in v mali razdalji nekoliko vstran Veliki Vrh. Pustivši Velike Vrhe ob strani, se izprehajamo po položnem širokem hrbtu polagoma proti Sv. Duhu na Vrh. Tu je vse »Vrh«, čeprav ni nobenega izrazitega vrha, niti gori pri cerkvi. Pa je nekaj neizrekljivo nežnega in lepega v vsej tej pokrajini; tudi razgled je razmeroma obsežen. Prelep je pogled na Stiško polje, na imponujočo Stično, lepi Šv. Vid in druge dolenske vasi. Pogled ti splava v dolino Krke, ki pa je v njeni globoki strugi ne vidimo, pač pa vrh brega počivajoče vasi, pred vsem cerkev Zagradca in Žužemberško, pregledamo celo Dolenjsko gričevje in pozdravimo najvišjo stražo Dolenjske, Sv. Kum, in nad Novim Mestom Gorjance s Trdinovim vrhom, na severu pa

vso gorenjsko krasoto, vedno novo sliko Julijskega pogorja s Triglavom in mogočno falango Karavank s Kamniškimi planinami.

Od Sv. Duha naprej greš položno navzdol do Nove Vasi, od tu pa, kakor ti drago: ali v Višnjo Goro čez Križno vas ali na Peščenik in odtod po cesti na Grosuplje; ali pa doli na Loko in v Žalno; ali, kar je najlepše, naravnost, kolikor možno proč od ceste, po gozdovih in tratih do grada Boštanja in odtod čez polje v Grosuplje. Kdo bi popisoval vsako stopinjo! Dvoje cest ti »grozi«: ena, ki vodi iz Grosupelj čez Boštanj ob zahodni strani pobočja nad Lučko (kraško) kotlino v dolino Krke, druga prav v dolini, kjer leži Žalna. Obema se lahko ogneš, ako se držiš precej nizke usedline, iz katere moraš lahko navzgor na razgledno vas Pleševico in od nje k starinskemu, daleč naokoli vidnemu Boštanjškemu gradu, čigar mogočna stavba je vredna, da si jo ogledaš. Mesto da greš na Veliko Mlačevo (ki ima v bližini postajo), pojdi na Malo Mlačevo, ležečo na položnem gričku, ki se komaj vidno vzdiguje iz Grosupeljskega polja, in odtod čez polje na cesto, ki je uporabiš le zadnji košček ne več daleč od Grosuplja; v Grosuplju je pa samo ena pot k — Rusu.

Izlet zahteva v celem 5 — 6 ur.

II. Iz Šmarja čez Lipoglav na Javor in Zalog.

Če se hočeš res oddahnuti in biti proč od ljudi in poslov, pojdi v pokrajino, ki leži med Šmarjem, Grosupljem, Višnjo Goro, Stično in Savsko dolino. Imenuje se Litijsko gorovje; ali po pravici, za to nam ne gre. To gorovje se da preprečkati iz Savske doline (od Južne železnice) do dolenske proge po vseh mogočih varijantah. So to izleti za cel dan, prijetni in hvaležni, da jih ne pozabiš. Ena najlepših je »prečka« iz Šmarja preko Lipoglave in Javorja in dalje čez Javorski vrh ter Kašeljsko hribovje v Zalog.

Iz Šmarja prideš takoj iz lahne globeli, pustivši Magdalensko »goro« ob strani, prej ko v 1 uri v Mali Lipoglav, ki ima že značaj gorske vasice. Od tu se prične malo znan svet, valovit in kamnit, deloma gozdat, tih in prijeten, precej širok predel, v katerega so vrezane doline od dveh strani, po njih pa tečejo bistri potoki na eno stran v Grosupeljsko ravnino, na drugo v Ljubljansko kotlino. Kdo jih bo našteval! Mi si izberemo tako smer, da se držimo višinske planote, a te prijetne dolinice ostajajo na levo in desno od nas. Mika nas pa pogled v tiste pozabljene vasice, ki v mirnem zatišju živijo svoje skrito življenje. Iz zmerne usedline, v katero smo morali od Lipoglava nekoliko vstran, da smo se ognili eni takih dolin ob levi, povzpne se najprej gori na gorsko vasico Panče, odkoder moramo

navzdol in zopet navzgor, ob naši desni pa se nam zasmeji iz stranskih globeli nekaj skromnih vasic, kakor Dule i. dr. Zopet se je treba izogibati več potom, ki vodijo doli v doline raznih »rek« (tu je vsak potoček »reka«: Pavčka reka, Javorska reka, — tudi pri Litiji imamo polno »rek«); zato napravimo marsikak lok ob pobočju, potem ko smo mimo Ravence dospeli čez Debeli hrib že v bližino pristne gorske vasi Javor. Baš na potu proti tej vasi nam kliče vsa formacija in ves pokrajinski vtis, flora in geologija v spomin in primero našo ljubo Sv. Katarino v Polhograjskem pogorju.

Vedno prostejši razgled nam odpira čisto nove, nenavadne poglede nazaj in naprej. V nekako čisto drugi obliki se nam kaže Ljubljansko Polje in vse, kar nam je znano. Trajno pa nas mika bližnja okolica s svojimi kmetjskimi domovi, ki se nam zdijo tako sami za se, daleč proč od dolinskega in mestnega šuma, sami svoji svetovi. Pa pridemo v velikem loku do Javorja, druge farne vasi po Lipoglavu. Kdo bi mislil, da boš »Pri Špančku« tako dobro postrežen, — kakor na Šmarni gori, Joštu ali Katarini, samo da te tu vse — kot novo — zanima. Je nekaj, kar se ne da popisati in kar čuti le sree pravega popotnika.

Tu je nekako polovica pota od Šmarja ali od Grosuplja.

Od Javorja greš na Javorski vrh, na katerem je več kmetij. Krasna razgledna točka! Pravzaprav ne vidiš nič novega v dalji, toda vse od druge strani; nad vse mičen pa je pogled v bližnjo okolico, doli v globoko dolino Besnice in onstran nje na Prežganj in Janče ter vso razsežno gorsko gmoto takozv. Litijskega sredogorja z vsemi številnimi seli in cerkvicami.

Od Javorskega vrha gre pot navzdol k »Pečarju« na sedlo, ki veže Besniško dolino po lepi cesti z Ljubljansko kotlino okoli Sostrega in Vevč. Besniška dolina je ločena od Ljubljanske kotline po dolgem hrbtu Kašeljskega gričevja, ki sega do izliva Ljubljanice v Savo. Mi se držimo grebena, ker pred Zalogom nočemo v dolino. Prijetna je ta gozdna pot z mičnimi pogledi. Tik pred Zalogom, preden zaviješ v dolino, si še oglej razvaline gradu Ostrovrharjev.

Nekako v 6—7 urah si od Šmarja na Dolenjskem »čez grebene« v Zalogu tik pod Ljubljano. — Ko si prehodil to pot, se zazdaj lahko zavedaš, da je malo turistov uživalo to, kar si užival ti. Upam, da jih bo v bodoče več; zato sem te vrste napisal.

Cerkev sv. Uršule (na Plešivcu ali Pleši).

Ena najlepših razglednih točk v naših slovenskih planinah je 1696 m visoka gora (po zapisniku škofa Tom. Hrena iz leta 1599, oz. 1601: »mons Ursulanus sive Pleshiviz«) s prostrano, 29 m dolgo, 17 m široko in 14 m visoko cerkvijo sv. Uršule, sezidano v gotškem slogu.

Te gore si brez cerkve, ki je gori izpodrinila staro ime, niti misliti ne moremo. Je pa tudi znamenita njena zgodovina. Prvotni zapisnik o nastanku cerkve sv. Uršule se nahaja v arhivu Starotrške župnije pri Slovenjgradcu; arhiv sega od 12. septembra l. 1599 do l. 1626. Spisal ga je slavni ljubljanski škof Tomaž Hren, ga lastnoročno podpisal in na prvi strani pristavil svoje geslo: »Terret labor? Aspice praemium!« (»Te li straši trud? Poglej na plačilo!«)

Po tem zapisniku so zidali cerkev poštene slovenski kmetje Florijan Plešivčnik (»magnus benefactor et promotor totius operis« — kakor ga imenuje zapisnik) in njegov sin Anton, potem Vincenc in Juri Prevalnik, Baltazar Naravnik, Rupert Šisernik, Benedikt in Lambert Močilnik. Prva ključarja cerkve sta bila Florijan Plešivčnik in Vincenc Prevalnik, za njima njuna sinova Anton Plešivčnik in Juri Prevalnik do l. 1624.

Stavba je v začetku slabo napredovala; zato je škof Tomaž Hren, ko je l. 1601 prvikrat obiskal goro Plešivec, napravil načrt za nadaljnje delo, ki je potem tako napredovalo, da je mogel škof Hren cerkev in 3 oltarje (sv. Uršule, presv. Trojice in bl. D. Marije) posvetiti že 18. avgusta 1602. Leta 1609 je bil škof Hren zopet na gori sv. Uršule in je posvetil še 4 druge oltarje, in sicer oltar sv. Križa sredi cerkve, oltar sv. Mihaela in angelov varihov, oltar sv. Jerneja in sv. Jurija ter oltar sv. Lenarta. Oltarjev sv. Križa, sv. Trojice, sv. Mihaela in sv. Lenarta cerkev sedaj nima več, pač pa sta bila v poznejši dobi postavljena na evang. strani oltar sv. Jakoba st. in na listni strani oltar Žalostne Matere božje. Leta 1614 je poslal škof Hren na goro sv. Uršule stavb. mojstra Janeza Domino Abundio iz Ljubljane; ta je pozidal visoki stolp na zahodni strani cerkve, ki ga je opaziti na neki stari podobi v Starotrškem arhivu, a so ga pozneje zavoljo viharjev in strele podrli do višine cerkvene strehe. Takrat so postavili tudi nizki stolp na južni strani cerkve; v njem visijo zdaj trije lepo ubrani bronasti zvonovi: veliki iz l. 1701 (30 starih stotov),

srednji iz l. 1705 (12 stotov) in mali iz l. 1584* (11 stotov). Bivša avstrijska vlada je za časa vojske tem zvonovom prizanesla, menda ne toliko iz pietete do njih starosti, nego zavoljo sila težavnega in nevarnega spravila z visoke gore.

Po legi in zgodovini tako znamenita cerkev sv. Uršule je žalibog sedaj v precej slabem stanju in obsojena razsulu, ako se v doglednem času temeljito ne popravi. Deloma ima še prvotno škodljivo streho iz 16. stoletja, ki pa je — ni čuda — tekom stoletij močno trpela. Cerkev bo treba kmalu nanovo pokriti in notranjščino temeljito obnoviti, kar stane zlasti na visoki gori lepe vsote. Za ohranitev in popravilo te gotovo najvišje stoječe cerkve v Sloveniji se bo morala zavzeti javnost. Prispevke v ta namen hvaležno sprejema župni urad v Starem Trgu pri Slovenjgradcu.

Ivan Jurko.

Čez hrib in dol.

Črez Mrzlo goro v — osmih urah.

To Vam je bil polom! Z Mirkom, mojim bratrancem, sva se kaj obupano spogledavala; take »plezalne« ture še nisva videla, kaj še — doživela. Osem ur črez Mrzlo goro, iz Okrešlja pa nazaj, ko je komaj dobrih pet ur hoda — ne pa osem!

Vsega tega je bil kriv Pike! Ali poznate Piketa? Ne? Ej, gotovo ga poznate. Pokojnega dr. Juga »plezalne ture« ste gotovo čitali, oziroma še čitate. Tam, kjer se tako podrobno govori o Severni steni, je omenjen »Volkarjev žegen«. Namreč: Volkarjev »žegen« je identičen s »Piketovim žegnem«, kajti Volkarjevo oficijelno ime je Pike. Nikdar mu pa ne smete reči gospod — Pike; sicer se Vam kar naježi od togote in Vas bo petinpetdesetkrat poučil, da se »spitz«-imenu nikdar ne pritika naslov — »gospod«! — No, zdaj pa dalje!

Pike je bil torej krivec pri tisti mrzlogorski turi.

Okrešelj je bil prenatrpan turistov; bila je nedelja (7. sept. 1924), pondeljek pa praznik. Sedemdeset planincev je »prenočilo« to noč na Okrešlju. Veščakom ni treba praviti, kje in kako.

Pri večerji smo sklenili, da gremo drugo jutro na Mrzlo goro črez Hudi Prask. Le Micika se je uprla, kajti bila je v celem svojem dvajsetletnem življenju le dvakrat v gorah, in to na Šmarni gori in na Begunjščici. Pa so jo zvalili v

* Šematizem Lavantinske škofije navaja to leto (1584) kot ustanovno leto cerkve. Prvotna cerkev, ki so jo po mnenju g. župnika I. Jurka pričeli zidati l. 1570, je bila pač zelo preprosta stavba; iz letnice na malem zvonu bi bilo sklepati, da je bila ta cerkev — kakršna je pač bila — dovršena l. 1584. Da prvotna stavba nedolgo nato, l. 1601, ni bila v dobrem stanju, izpričuje zapisnik škofa Hrena, ki je ob priliki svojega poseta te cerkve zabeležil, da je vtis surov in ima v vseh ozirih znak razmetanosti (»rudem et confusam rerum omnium faciem«). — O imenu gore bomo zdaj mogli izreči končno mnenje.

Kamniške planine, in to kar skozi Gamzov Skret in Turski Žleb na Okrešelj! Bridke solze so močile nerodni Skret in hudi očitki so leteli na Piketa, ki je ubogega »Mjeca« vlačil ob »strašnih prepadih« do Okrešlja. Odločno je rekla, da nas raje počaka na Okrešlju; toda naj ne pridemo kasneje ko ob 2. uri popoldan, drugače zamudi vlak, v torek pa mora biti v službi, sicer bo delala opasno turo s šefom.

Družba je štela osem glav in sicer: Micika, njena sestrična Olga, moja sestrična Slava, njen brat Mirko, Pike, Pregelj, Božidar in jaz.

Micika je mislila ostati na Okrešlju, Slavka pa iti z očetom na Češko kočo, kjer bi nas počakala. Šest nas je torej nameravalo preplezati Hudi Prask, pa se nam je pridružilo še troje drugih planincev, tako da nas je bilo devet.

Spali smo kakor majčkeni otroci v povojih, po dve osebi na eni žimnici, oziroma slamnici. Srečno sem si priborila prostor ob zidu pri oknu, v katerem je manjkalo, hvala Bogu, ene šipe. Na drugi strani je ležala Slavka, v sanjah kaj rada govori in pogumneje hribolazi, nego kadar bedi. Ko se je začelo daniti, se je slišal ropot odhajajočih planincev. Tudi mi smo vstali, a vendar je bila deveta ura, preden smo bili pripravljene na odhod. Slavkin stric je privriskal ob osmih s Kamn. sedla in je čakal na Slavko, da kreneta proti Savinjskemu sedlu. Kar na lepem pa se spravi Pike nad Slavko, naj gre z nami na Mrzlo goro, da nas bo deset, »ker devet jih je že lezlo lansko leto, deset pa bi bil — svetovni rekord.« »To bo pa lepa,« sem si mislila. Slavka je bila neodločna, a stric je dejal z velikim patosom: »Naredi, kar ti je drago, le to ti povem, da ne bom jaz kriv, če se ponesrečiš!« —

Pike pa je prepričal strica in Slavko, da je Hudi Prask igrača, podobna je Šišenskemu vrhu pri Ljubljani. Stric se je končno vdal ter obljubil, da počaka Slavko na Savinjskem sedlu do dveh popoldne. Pike je prevzel odgovornost za Slavkino nadepolno življenje in jetični nahrbtnik.

Končno smo odrinili: stric na Savinjsko sedlo, mi pa v Prask, le Micika je sama obsedela na pragu Frischaufovega Doma in nas je v slovo še enkrat rotila, naj ne pridemo prepozno. — Bila je deveta ura! —

Podjetje mi ni bilo preveč všeč, ker sem vajena le majhne družbe in to samih planincev, potem pa točnosti v odhodu, in sicer z dnevom. Toda, saj Mrzla gora ni prava plezalna tura.

Nad prodrom se mora pri vstopu v skale, če se vzame levi vstop, čez poč, ki je dober meter široka in se ne da preskočiti, ker je drugi breg poševen. Treba je narediti dolg korak ter iskati na drugi stran oprimkov, da se potegneš čez. Kretnja ni težka — toda za novincea?

»Sedaj se začne,« mi je šinilo v glavo; vsedla sem se ob robu poč, da si obujem plezalke. Prvi je šel Pike čez poč — seveda brez težav. Mirko, ki je bil prekratek, je kakor poštni paket zletel na drugo stran; Pike ima namreč izreden talent za poštarja. Slavko je vlekel z ene strani Pike, z druge jo je potiskal Pregelj. Jaz pa sem poč preplezala in dohitela Mirkota, ki se je počasi vzpenjal navkreber.

Počakala sva, dokler ni Pike prekrcał vseh »paketov«, ter nato začela počasi lezti po Prasku navzgor — za nama pa so romali, da je bilo joj.

Z Mirkotom sva se kratko pogovorila ter krenila iz Praska na levo v skale v smeri poševnega žleba, ki pelje iz Praska na levo na grebene. Kmalu sem zagledala pod seboj ostalo družbo, ki je lezla polževo pot. Prešerno sem zavriskala, Mirko je veselo zaukal, Pike pa je žalostno gledal za nama. Mirko je jel zaostajati, ker ni imel plezalk. Sama sem hitela naprej. Teren je bil sila krušljiv, zato sem

morala stopati zelo oprezno. Daleč pod menoj je Pike tulil: »Marko, na desno od police.« Gledala sem, kje je kakšna polica; bila je le ena in ta je vodila nazaj v Prask. »Ne boš ne, jok!« Zavriskala sem in obdržala — svojo smer. Nad omenjeno polico sem v višini stranskega žleba počakala na Mirkota. Iz Praska se je kmalu pojavil Pike, ki je s svojega »vzvišenega« stališča v pozi diktatorja tulil v Prask ter kazal, kod je prišel on. Sedela sem mirno na svojem mestu, ko zaslišim v Prasku strašno vpitje. Vprašam Piketa, kaj je, pa mi ta z nedolžnim obrazom pove, da sem jaz sprožila velik kamen. Ta drznost! Da meni podtika svoj znani »žegen«!

Mirko je priplezal z leve, z desne strani pa so priromali ostali. Pod žlebom je bil seveda počitek, le Mirko in jaz sva se napotila dalje — da nama ne bi zopet podtaknili kakega »žegna«!

Ko sem bila na vrhu žleba, so začeli tudi ostali naše družbe lezti po njem. Mirko je bil kakšnih pet metrov pod vrhom, ko se spomnim na nesiguren oprimek in stopim k robu, da ga opozorim nanj. Pa glej smolo! Ravno ko sem hotela reči, naj pazi, se prime za dotično skalo in z velikim ropotom se ta zakotali po žlebu nizdol. Na Mirkotov »Pozor!« so vsi izginili, le glava radovedne Slavke je gledala izza neke skale, odkod bo prifrčal »žegen«. Pike je hitro položil svojo roko pred njeno čelo in glej, odlomek kamna, ki se je spotoma razletel, prileti ravno v Piketovo roko. Kar izpreletelo me je... — Da, to pride od tega, če lazijo »neturisti« čez Hudi Prask!

Hitela sva z Mirkotom na greben in mu sledila dobre četrt ure, ter prišla tako do škrbine, iz katere sva zagledala na desni pod seboj v produ stezo, vodečo iz Matkovega Kota. Počakala sva, da so priplezali ostali iz žleba na rob. Pike me je vprašal, kod sva prišla na tisto škrbino. Rekla sem mu, da po grebenu, toda svetovala sem, naj radi Slavke in Olge ne hodijo po grebenu, temveč po pobočju; je tam sicer dalje, toda varnejše. Počakala jih bova ob stezi, ki je na desni pod grebenom.

V diru sva se spustila z Mirkotom nizdol, se zleknila ob majhnem snežiču na tla in čakala dobro uro! Končno so priromali. »Sedaj bo šlo boljše«, sem si mislila, ko smo na stezi. Šli smo dalje po produ do skal, kjer smo zagledali markacije in nekaj klinov. Bili smo na nemški poti, ki pelje iz Matkovega Kota na Mrzlo goro. Sedaj je šlo seveda hitreje, tudi teren ni bil več tako krušljiv; vendar sem kljub opreznosti v nekem žlebu sprožila kamen. Še par minut in bili smo na vrhu ob 2. h popoldne, pet ur hoje za pot, ki jo z laskoto narediš v treh urah.

Le nekaj trenutkov smo počivali na vrhu, ker je bril oster severni veter. Nebo se je bilo že opoldne zoblacilo. Kako se pač Slavkin stric solnči na Savinjskem sedlu!

Pike je postavil v spominski knjigi novo poglavje za naše podpise z naslovom: »Svetovni rekord!« Pregelj je vodil Olgo, Pike Slavko. Božidar, Mirko in jaz smo šli počasi naprej, ne brigajoč se za padajoče kamenje za seboj. To je bil »Volkarjev žegen«, ojačen z drugoimenskimi »žegni«. —

Srečali smo dva planinca, gospoda in damo, ki sta prišla iz Okrešlja; svetovali smo jima, naj počakata za ovinkom, dokler ne pride naša družba, ker »Volkarjev žegen« ni mehak. Smeje sta nas poslušala in se zasidrala za ovinkom ter čakala — čakala — ! pol ure in priromalo jih je pet: Olge in Preglja pa ni bilo. Došla nas tudi nista na Savinjskem sedlu, kjer smo jih v mrazu čakali. Razume se, da Slavkinega strica tam ni bilo več; odšel je pač v Češko kočo. Tja

se je poslovila tudi Slavka z onimi tremi turisti, ki so bili z nami. V spomin sem Slavici poklonila škatlico sardin in ji naročila, naj ne ide iz Češke kočje, dokler ne pridemo drugo jutro za njimi. — Mi ostali smo se spustili v hitrem tempu proti Okrešlju. Šele zdaj smo se spomnili na — Miciko! Kaj bo? Ker je kazalo peto uro popoldne, je prepozno za večerni vlak — jutri pa je služba — in šef strog. —

Pike se je spustil naprej v divji dir, da čimbolj pomiri razburjenega »Mjeca«. A ko smo prispeli za njim v Frischaufov Dom, nam Pike z zadovoljstvom pokaže list. Na list je zapisala Micika tele besede: »Odšla sem sama ob 11. uri na Kamniško sedlo; če se ponesrečim, me najdete na tej poti —!« — Bravo!

Najbolj je vesel Pike, da mu ni treba že danes domov — saj njega ni čakal strog šef. Ko sta naposled še priromala Pregelj in Olga, smo harmonično zaključili s planinsko večerjo svojo rekordno »plezalno« turo na Mrzlo goro.

Mira Marko.

Kotiček.

Obletnica Vladimirjeve nesreče na Triglavu, 24. avgusta 1925.

22. avgusta smo se pripeljali ob 18.06 zvečer v Ljubljano. Gorenjski vlak je odpeljal ob 19.5 nas, sestre, esperantiste, Skalaše in druge prijatelje in tovariše pokojnika proti planinam; nekaj pred polnočjo smo prispeli v Dovje.

Tajnik Aljaževega kluba SPD. v Mariboru, g. Krošl, je bil naznanil naš prihod g. župniku Aljažu, ki nas je pričakoval v trdi noči in sredi ceste pred svojim domom-župniščem. Gostoljubno nas je vzel vse pod streho, ene v sobe, druge v — seno.

Ob treh smo se zbudili — deževalo je. Vstali smo ter šli v cerkev. Med gromom, bliskom in strahovito ploho je bral g. Krošl prvo sv. mašo v župni cerkvi na Dovjem. Nato smo morali v teku nazaj v župnišče, kjer smo med prepevanjem vedrili in čakali.

In res so se »vremena zjasnila«. Sicer šele precej kasno, tako da smo se šele ob 6.45 odpravili ter dospeli v Vrata ob 8. Ob pol 10. smo odrinili proti Pragu, en del pa je bil odšel koj zjutraj čez Triglavsko steno. Na Kredarici smo se hoteli čakati.

Dospevši ob 12.15 do spominske plošče pod Črnim Žlebom, so položili tam svoje vence sorodniki in prijatelji. Nato je spregovoril g. Rajko Ložar nekaj spominskih besed pokojnemu prijatelju Vladimiru, nakar smo se ob pol dveh popoldne poslovili od dragega nam kraja in od onih, ki so se vračali skozi Vrata nazaj domov.

Pod stenami smo korakali mimo dr. Jugove plošče v Luknjo, ki smo jo dosegli ob ¼ na 3. Tu nas je pozdravila silna burja, ki nas je spremljala celo naporno, a krasno Bambergovo pot; k burji se je pridružila še megla...

Na Planji smo iskali nadaljne poti, ki nam jo je skrivalo obsežno snežišče. Konečno jo urežemo po Kugyjevi poti ter prispemo vrh Triglava zvečer ob ¼ na 8. Slovenske spom. knjige in štambiljke v temi nismo mogli najti; kajti vrata nad skrinjico, kjer sta običajno shranjeni, so bila sneta in knjige ni bilo. Čudno, da se na takih točkah ne popravijo tako malenkostni nedostatki. Morali smo se torej poslužiti italijanskega žiga.

Burja nam ni dala užgati svetiljke, huda nam je predla. Le prav počasi je šlo v trdi temi naprej, med zahrbtnimi sunki burje. Že smo na Malem Triglavu. Mraz nam je pretresal kosti. Skoraj ni mogoče več naprej, ker ne vidimo niti za ped pred se. Tu zagledamo globoko pod seboj luč, in še eno. Damo glas, evo nam odgovora! Zapodijo se proti Triglavu kar štiri luči. Ker se nam je zdelo, da prihajajo proti nam in smo med hojo prožili kamenje, smo se ustavili.

Zopet damo glas, dobimo odgovor, a zdi se nam, da se oddaljuje. No, konečno so glasovi razločni in skoraj so naši fantje z lučmi pri nas, urni kljub temu, da so preplezali med dnevom severno steno.

Veselo se pozdravimo ter se naglo spuščamo proti Kredarici. Ob pol 12. smo vstopili v Triglavski Dom. Veseli pozdravi!

Zjutraj, 24. avg., smo se zbrali pred kapelico na Kredarici k drugi sv. maši, po kateri je povzel g. Krošl besedo in se z v srce segajočimi besedami spominjal njemu osebno sicer nepoznanega mladeniča, ki je v idealnem stremljenju pu krasoti narave žrtvoval svoje mlado življenje.

Nato smo se razšli. Naša petorica, pomnožena z eno turistinjo iz Velenja, se je spustila čez Prag. Med potom smo se še enkrat oglasili pri Vladimirjevi plošči ter si obljubili, da se na tem mestu snidemo zopet ob Vseh Svetih.

B. R.

V nevihti na Triglavu. Dne 28. avgusta 1925 je nas 7 turistov — vmes 2 dami — odrinilo iz Triglavskega Doma na vrh Triglava. Bilo je popoldne nekako ob 4 in pol; vse je kazalo, da se na večer razčisti vrh in da se odpre lep razgled, zlasti ker je ponehal dež, ki — kakor letos po navadi — tudi ta dan ni izostal, in je pritisnil močan sever. Daleč naokoli so bile megle že zelo raztrgane in po naši sodbi tudi niso bile prav nič več nevarne. Po enurni hoji smo dospeli na vrh Triglava; kar naenkrat pa nas megla zopet objame in bili smo v dežju, zdajci zagrmí in vsuje se na nas babje pšeno. Odhitimo v Staničevo zavetišče, da bi tam prevedrili in našli zavetja pred strelo. Kakih 10 minut smo prebili v zavetišču pri napol odprtih vratih (zaradi nasutega grušča se vrata niso dala niti bolj odpreti niti zapreti) stisnjeni drug h drugemu, sedeč na klopi ob steni, kar udari strela pred vhod zavetišča s hudim pokom, kakor da bi se razletela težka granata. Hkrati občutimo vsi močan udarec, ponajveč v noge, in zastane v nas vse, kakor bi okameneli. Eden od družbe, ki je sedel nasproti vratom, je pri tem videl en korak pred vrati za trenutek višnjevo ognjeno kroglo, ki pa se je takoj razblinila v nič. Ob udarcih, ki so nas zadeli, nismo na nas samih opazili nobenih posebnih pojavov, tudi isker nismo videli, pač pa smo si nekaj trenutkov vsi domišljali, da se ne moremo ganiti. Toda hitro smo se prepričali, da se nam ni zgodilo prav nič. Stopili smo na plano in že je bilo nad nami jasno nebo, nevihta pa se je zavlekla nad Bohinjsko dolino. Pred vhom zavetišča smo iskali sledov strele, zanesljivo pa nismo mogli dognati nobenih sprememb ne v tleh, ne na kamenju okrog. Da bi nas nevihta vnovič ne zajela, smo se hitro vrnili na Kredarico, kamor smo dospeli v dobre pol ure. Med potjo smo občutili na laseh, da je ozračje še vse polno elektrike. Da se nam pri tem doživljaju ni nič pripetilo. smo si razlagali s tem, ker smo bili vsi nasičeni z elektriko in smo služili strelí kot prevodniki. Ni izključeno, da je strela udarila drugam in da smo imeli mi le občutek, da je udarila tik pred nas, nas pa so se dotaknili posamezni manjši prameni strele, ki se je razdelila šele v podzemlju. Možna in celo verjetnejša pa je razlaga, da se je nad zavetiščem napravil krogličasti blisk, ki se je razletel, ko je padel pred vhod zavetišča. Udarci, ki smo jih dobili, bi torej v tem slučaju

izhajali od posameznih pramenov električnega toka, ki se je po padcu krogle razpršil na vse strani in ga je večidel zaneslo med nas v zavetišče. To razlago potrjuje tudi opazovanje onega turista naše družbe, ki je sedel nasproti vratom in je imel edini izgled iz zavetišča na prosto tako, da je videl ogenj. Zanimivo bi bilo dognati pravi nastanek tega električnega pojava. — Pri tej priliki ne smemo zamolčati še enega opazovanja, kojega povod je bil prav tako očit, kakor je žalosten. V zavetišču smo ob vstopu naleteli na velik smrad, ki nam je pričal, da se zavetišče zlorablja bolj v druge namene, nego v varnost pred nevihtami. Mari so to turisti?!

Eden od udeležениh.

Neverjetno! Znana Urša z moderno »pobovsko frizuro«, stara 60 let, ki nosi provijant iz Jezerskega v Češko kočo, prispe 26. avgusta 1925 pijana v kočo. Ko izpije še četrt litra špiritnega žganja, pravi: »Zdaj grem pa skoz Žrelo na Vodine po ravš za pušeljc. Grejo tuji iz Jezerskega proč, pa ga jim bom dala. Če se ubijem, me itak ni nič škoda. Če mi že naložite 20 kil, pa jih bom še prinesla skozi.« Zaguncala se je iz koč, zašajtala mimo studenca, vriskala, da sta se Kočna z Grintavcem po strani pogledala, in je izginila okrog vogala. Oskrbnika sta jo z daljnogledom zasledovala; vriskala je in naenkrat privrskala vrh Žrela. Čez približno tri ure se je vrnila po isti poti trezna nazaj v koč ter je imela prav lep šopek sleča nabranega. — Pa pravijo, da je Žrelo nekako čudno.....

Obzor. — Društvene vesti.

Zveza slovanskih turističnih društev.

Na podbudo »Kluba češkoslovaških turistov« in »Polskega Towarzystwa Tatrzańskiego« in s sodelovanjem »Slovenskega Planinskega Društva« in Bolgarskega turističnega društva« se je vršil v Tatrah v dneh od 12. do 14. septembra 1925 kongres za ustanovitev »Zveze slovanskih turističnih društev«.

Delovanje in ustanovitev »Zveze slovanskih turističnih društev« sega že v precejšnjo dobo nazaj. Prvi je to misel sprožil l. 1908 dr. Vratislav Černý, navdušen Slovan, poudarjajoč, da bi se ravno potom turisticke najlepše in najpraktičnejše delovalo za slovansko vzajemnost s tem, da bi Slovani gojili čim tesnejše stike med seboj s potovanji v druge slovanske pokrajine; to medsebojno spoznavanje bi imelo v kulturnem in političnem pomenu za Slovanstvo velike vrednosti. — Vsled predloga dr. Černýja, ki je našel pri vseh slovanskih društvih odobravanje, se je sklenilo, da naj se skuša čim preje ustanoviti »Zvezo slovanskih turističnih društev«.

Klub češkoslovenskih turistov je nato izvršil predpriprave za sestanek, ki se je vršil 8. septembra 1908 v Ljubljani; zastopani so bili delegati slovanskih turističnih društev (Čehi, Rusi, Poljaki in Slovenci). Sklenilo se je, da bi bila v Pragi skupna turistična pisarna; dr. Černý je bil izvoljen za predsednika pripravljalnega odbora, a začetkom l. 1909 naj bi bil v Pragi ustanovni zbor »Zveze«.

Vsled velikih zaprek od strani dunajske vlade, ki ji je bilo ravno na tem, da Slovane razdružuje, ni prišlo do zaželjene ustanovitve. Temeljne predpogoje pa, ki so se bili takrat položili za čim bližje in tesnejše delo Slovanov, so Čehi začeli praktično izvrševati, posebno pri nas Slovencih. Stalno so prihajali med nas, zgradili so tudi dve turistični koči, Češko kočo pod Grintavcem in koč v Koritnici pod Mangartom. Najbolj navdušeni in delavni so bili naši stari znanci: gg. dr. V. Černý, dr. Chodounsky, prof. dr. Jiří Daneš, prof. dr. V. Dvorsky, dr. Čermak, dr. Pata in dr.

Vsled vojne je vse dalekosežno turistično delo zastalo za nekaj let. Takoj po prevratu pa, ko so postali Slovani svobodni, se je zopet vršil sestanek zastopnikov slovanskih turističnih društev v Ljubljani, kjer se je ponovno razpravljalo o ustanovitvi Zveze; zlasti dr. Dvorský je deloval za čim prejšnjo ustanovitev. Tudi med Poljaki so začeli čimbolj uvidevati potrebo take »Zveze«, ker bi ravno stiki pospeševali prijateljske odnose med Slovani, posebno še ob njihovi meji s Čehi. Ravno uvidevnim faktorjem gre velika zasluga in neljubi spori po prevratu so se baš zato mogli poravnati, ker so bili člani razmejitvene komisije prof. dr. W. Goetel in major Bronislav Romaniszyn iz Krakova ter prof. dr. Viktor Dvorský iz Prage, sami najboljši turisti, ki se udeležujejo na čelu turističnih organizacij. Poleg omenjenih gospodov naj omenim predvsem ministrskega tajnika J. Mühlmanna, predsednika slovaške sekcije Kluba češkoslovaških turistov iz Prage, ki je najboljši češki poznavalec Tater in je dosegel ozke stike s »Polskim Towarzystwom Tatrzańskim« in »Klubom Češkoslovaških turistov.«

V soboto, dne 12. septembra, so se sestali slovanski delegati pod Tatrami v hotelu Kluba češksl. turistov »Kamziku«, in sicer: za Klub čsl. turistov v Pragi: predsednik dr. J. S. Guth — Jarkovský, I. podpredsednik dr. Teodor Bastl, II. podpredsednik dr. Josip Holubek, kot zastopnik za Slovaško, prof. dr. Viktor Dvorský in tajnik Mühlmann; za Polsko Towarzystwo Tatrzańsko iz Krakova: predsednik ing. Jan Czerwinski, podpredsednik prof. dr. W. Goetel in člani glavnega odbora major Bronislav Romaniszyn, dr. Mečislav Swierz, Jan Humpola in tajnik dr. Emil Stofla; za »Bolgarsko turistično društvo« v Sofiji dr. Peio Pejev, ter za »Slovensko Planinsko Društvo« v Ljubljani g. Makso Hrovatin. Poleg omenjenih so bili navzoči tudi zastopniki Češkoslov. kluba turistov na Dunaju. Delegati so bili ves čas gostje »Kluba Češkoslovaških turistov« in pa »Polskega Towarzystwa Tatrzańskega.

Predsednikom kongresa je bil izvoljen za zborovanje na Čehoslovaški dr. J. S. Guth, pozneje na Poljski pa ing. Czerwinsky. Podrobni osnutek pravil je izdelal g. prof. Dvorský; o osnutku je bila izvedena obširna debata, glavna presoja pravil se je izvršila v hotelu »Kamzik«, a popolnoma se je končala na Poljski v Zakopanem. Sklenilo se je, da ima biti zastopana vsaka država s 3 delegati in 3 glasovi. Za štiri leta se določi sedež »Zveze« vnaprej, in sicer se menja sedež vsako leto v drugi državi. Določena je za prvo leto Češkoslovaška, drugo leto Poljska, tretje Jugoslavija in četrto Bolgarija. Člani »Zveze« morajo biti samo društva. Najmanj vsako leto enkrat se skličejo delegati na kongres v kakem planinskem kraju. Vodstvo zveze določa za dotično leto sedež. Delalo se bode na tem, da se uvedejo čimbolj enotne legitimacije s sliko. Za članstvo bi se uvedle vsako leto male znamke, ki bi se lepile na legitimacije s črkami »A. S. T.«. Te črke pomenijo »Asocijacija slovanskih turistov.«

Tekom enega meseca se razpošljejo pravila udeleženiim društvom, ki morajo tekom 2 mesecev izvršiti odobritev. »Klub čsl. turistov« v Pragi se je pooblastil, da izvrši vsa preddela, a s 1. januarjem 1926 naj se začne poslovanje »Zveze«.

V nedeljo zjutraj (13. sept.) so se odpeljali delegatje z avtomobili iz Starega Smokovca preko Tatranske Lomnice na severno stran Tater k »Morskemu oku« in potem dalje v Zakopane. Tam se je kongres završil s soglasnim sklepom, da se ustanovi zasnovana »Zveza« slovanskih turističnih društev, ki naj deluje na kulturnem zbližanju slovanskih narodov z medsebojnim podpiranjem planinstva, zaščite gorske prirode in narodopisnih spomenikov.

Z ustanovitvijo »Zveze slovanskih turističnih društev« je sigurno sklenjena nova vez za utrditev bratskih odnošajev med Slovani. Ta vez bodi osnova za zgradbo vseslovsanske sloge in skupnosti; edino ta zamore Slovanstvu pridobiti v družbi narodov pravično postojanko in moč. H.

Škof dr. Jeglič — turist. Dne 5. avg. se je pripeljal ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič v spremstvu zlatomašnika I. Brenčeta, tajnika Frana Merveca in ing. Pelhana k Piskernikovemu zavetišču v Logarski dolini. V imenu Savinjske podružnice je škofa pozdravil odvetnik g. dr. Orožen, deklica pa mu je izročila šopek ciklaman. Prenočeval je škof v svoji sobi, ki jo je opremila graščinska uprava. Drugi dan so šli vsi imenovani na Okrešelj, kjer jih je pozdravil navzoči odbornik Savinjske podružnice g. dež. sod. svetnik Fran Tiller. Takih svolasih turistov še ni bilo na Okrešlju. Po kosilu so se vrnili k Piskerniku in se odpeljali v Gornji Grad. — Dne 19. okt. pa je potoval škof s provincijalom dr. Prešernom in v spremstvu graščinskih uradnikov iz Luč v gozdarsko kočo nad Planinškom in dalje mimo Lučke kočje pod Velikim vrhom v Kocbekovo kočjo, kjer so prenočevali. Drugo jutro sta s provincijalom maševala v kapelici pri koči; potem so odšli v kočjo na Korošici, kjer je škof prvokrat videl pri Dedcu divjega kozla. Po daljšem odmoru so šli v dežju na Vodotočnika in v Šibje v graščinsko kočjo, nato po štajerski Beli v Podvolovljek in so se odpeljali z vozom v Gornji Grad. Škof je navzlic svoji visoki starosti (76 let) dobro hodil in bil kot turist vedno dobre volje. Gorska krajina mu je zelo ugajala in se je izjavil, da gre prihodnje leto zopet v gore. K.

Otvoritev Celjske kočje pod Tolstom se je izvršila v nedeljo dne 6. septembra ob prisotnosti številnih planincev in planink. Kljub neugodnemu vremenu se je zbralo nad 200 ljudi. Svirala je domača godba iz Svetine.

Ob 11. uri je g. opat Jurak blagoslovil kočjo, nakar je načelnik Celjskega odseka Savinjske podružnice SPD, g. Plahuta, v kratkih besedah opisal nastanek in razvoj Celjske kočje do današnjega dne in je zlasti omenjal zasluge g. dra Milka Hrašovca, ki si jih je stekel za to kočjo. Poudarjal je nadalje naklonjenost mestne občine Celjske, ki je veliko žrtvovala za razvoj turistike in tujskega prometa. V imenu Celjske mestne občine je pozdravil navzoče g. Drago Sirec, v imenu Savinjske podružnice pa načelnik g. Fr. Kocbek, ki je čestital Celjskemu odseku k zgradbi kočje in je zlasti poudarjal zasluge g. Plahute in g. Vrtovca, ki sta si jih stekla za novo kočjo. — Realčni ravnatelj v Mariboru g. Jaka Zupančič je izročil pozdrave navzočim v imenu Mariborske podružnice. S tem je bil uradni del končan; nato se je razvil planinski sejem na prostem. — Vsem cenjenim damam in gospodom, ki so s svojim sodelovanjem pripomogli do uspeha, se izreka najsrčnejša zahvala. K.

Nesreča v Triglavskem pogorju. — **Kusýjeva ura najdena.** V nedeljo 6. oktobra se je ponesrečila na Bambergovi poti turistinja gđ. Švarcova iz Zagreba. Pri zadnjem kaminu je vsled hudega viharja omahnila in je padla 9 m globoko. Njen spremljevalec je dobil prvo pomoč v Triglavskem Domu na Kredarici, kjer se je nahajal tačas slučajno neki laški poročnik, ki je pohitel s petimi vojaki na kraj nesreče; z vrvmi je potegnil ponesrečenko na pot. Pri reševanju je pomagal tudi g. Čop z Jesenic. Turistinjo so prenesli v Aleksandrov Dom, kjer si je toliko opomogla, da se je v spremstvu odbornika SPD že čez par dni mogla vrniti v Zagreb. — Delovodja železne tovarne na Jesenicah, g. Čop, se je na njeno prošnjo povzpел na mesto nesreče, da poišče denarnico, ki jo je ponesrečenka izgubila pri padcu. G. Čop se je spustil po steni v globino in je tamkaj v resnici

našel njeno denarnico z denarjem. Obenem je pa izvlekel izpod snega usnjen pas, v katerem se je nahajala ura, ki je po vsej priliki last 18. septembra 1922 ponesrečenega Čeha Emanuela Kusýja. Zanimivo je, da je ura, ko se je navila s ključkom, pričela takoj brezhibno teči, dasiravno je ležala cela tri leta na prostem, izpostavljena vsem vremenskim neprilikam. Istotako je zanimivo dejstvo, da sta se gdčna Švarcova in Kusý ponesrečila na istem mestu Bambergove poti, dasi je po mnenju turistov-veščakov tam teren brez nevarnosti. V obeh slučajih je divjal ob času nesreče na tem mestu silovit vihar.

Planinske nesreče v turistovski športni presoji. — Ob dveh praznikih 28. in 29. junija t. l. se je v planinah ob »Gesäuse« smrtno ponesrečilo 7 planincev, v prvi vrsti vsled skrajno neugodnega vremena. Listi so pisali o tragiki te nesreče, slišali so se tudi razni očitki in medsebojne obtožbe. Nato se je oglasilo uredništvo največjega nemškega planinskega časopisa »Deutsche Alpenzeitung« (8. štef. str. 501), ki točno zabeleži vse nesreče, v temle smislu: Pravi planinec nima navade, da bi mnogo besedoval o smrti v skalah in ledu. Kdor je že sam videl smrt planinca, ta ve, da ga pri takih nesrečah prešinja dvojna misel: prva je pretresujoča zavest o lepoti smrti, ki more končati mlado življenje; druga pa je tužna žalost, da se je končalo mlado življenje, ki bi moglo v bodočnosti uiniti še mnogo dobrega. V slučaju teh 7 ponesrečencev pa želimo, da se posamejo resni nauki. Prav dobro namreč vemo, da je med današnjimi planinci mnogo takih, ki si upajo daleko več, nego zmore njih odgovornost. Res je, da imajo planinci navadno »srečo«; toda enkrat pa se le pripeti nesreča in 28. in 29. junija ni pomagala vsa drznost in vsa planinska spretnost nič; priroda je bila silnejša. To bodi svarilo, da se pri svojih turah manj zanašajmo na srečo, ki smo jo morda kdaj imeli, ampak se bolj zavedajmo, da nam vedno preti nezgoda. Za vsako turo bodimo opremljeni tako, kakor bi nas čakala nezgoda, zlasti vremenska; ne posmehujmo se zato tistim, ki so se otovorili s težkimi nahrbtniki, in držimo se starega pravila, da se napotimo na planinsko turo le v taki opremi, da jo moremo končati tudi v slabem vremenu. Onih 7 turistov tega ni storilo; zato jih je zadela nesreča. Ne moremo torej mladih turistov dovolj svariti, naj se pred nastopom opasne ture z vso resnostjo zavedajo velike odgovornosti, ki so jo vzeli nase.

J. T.

Ime »Triglav«. Na strani 237 štef. 10 Planinskega Vestnika čitam eno domnevo, odkod naj bi prišlo ime Triglav, češ, da se n. pr. izpred Vodnikovoe kočee vidijo res 3 vrhovi (Veliki in Mali Triglav ter vrh na levo). Razlaga po mojem mnenju ne drži: Mali Triglav nima pri tem nič opraviti, on je samostojno ime, a le z eno glavo. Jaz trdim, da so ime Triglav dali Bohinjci. Tri glave se vidijo ob gotovi razsvetljavi, ko jutranje solnce pada na vrh Velikega Triglava. Ime Triglav se toraj nanaša le na Veliki vrh in prihaja od dveh hul (bulam podobni štrlini) tik pod vrhom na levo in desno. Kdor vidi prizor Triglava v tej gotovi svetlobi, vzklikne nehote »Evo tri glave«. »Triglav« se torej nanaša na tri dobro vidne glave, precej simetrično nastavljene, ena v sredi, dvoje pa na levo in desno. Te tri glave so vidne v gotovi razsvetljavi okoli 12 predpoludne. Takrat so te tri glave tako izrazite, da je Bohinjec nehote moral vzklikniti: »Evo triglavca«.

Dr. H. Tumä.

Pripomba uredništva. — Triglavova vrhna gmota nima treh glav; to ve vsakdo, kdor ga je gledal od blizu. Ako ga opazujemo od daleč, n. pr. sem od Lesec ali Radovljice, se za pogled strnejo z vrhno gmoto njegova predgorja

v navidezno skupino treh vrhov. Ime so celi gori dali sigurno baš oddaljenejši opazovalci, ne pa najbližji stanovalci ali posetniki.

Na prodaj ima g. Anton Mikuš, višji računski svetnik v pokoju, v Ljubljani, Beethovnova ulica 6/I, iz planinskega slovstva: Alpski Vestnik, letnik I. in VI. komplet, posamezne številke letnikov II., III., V., VII. — XII. — Časopis turistů, letnik XIX. štev. 11. — Jiři Čermak: Skupina Razorská. — Julské Alpy II. — Ze slovanských hor, s slikami, Aljaževo sliko na kartonu.

Izgubljeno — najdeno. Na potu iz Češke kočje na Kočno se je meseca avgusta t. l. našla na Kremžarjevi stezi pelerina z dvema kapucama. — Na Konju se je našel pri tam se nahajajoči skrinjici žepni barometer. Oba predmeta se dobila pri Osrednjem Odboru SPD v Ljubljani. — V Cojzovi kočji se je našla srebrna ura. Dobi se pri dr. Ivu Mazeku v Litiji.

Celo leto odprta in oskrbovana so nastopna zavetišča **Osrednjega Odbora:** Koča v Kamniški Bistrici, Koča na Veliki Planini, Dom na Krvavcu, v Cojzovi kočji »zimski soba«, hotela Sv. Janez in Zlatorog ob Bohinjskem jezeru.

Izkaz prispevkov za Tillerjevo kočjo v Logarski dolini. (Dalje. Glej »Plan. Vestnik« 1925, str. 22.) Nabrali so: g. notar Hudovernik iz Ljubljane 1000 Din; g. dr. Mayer, odvetnik v Soštanju 500 Din; g. Matko Šmid iz Celja 200 Din; gđč. Justa Repič iz Poljele 196 Din; g. Vrtovec iz Celja 215 Din; g. Anton Zdolšek, učitelj iz Celja 184 Din; g. Mastnak, trg. iz Celja 80 Din.

V Žalcu sta nabrala gđč. Janja Hodnikova in g. Fr. Kocbek 2250 Din. Prispevali so: po 250 Din: gg. župan Vabič, veleposestnik Roblek, tovarnar Lorber, trg. Kveder in trg. Krašovic; po 150 Din: gg. ravnatelj Širca in trg. Pilih; po 100 Dni gg.: dr. Bergman, Janič, Kunst, Ciril Senica, I. Marovt, Vizovišek. Naprudnik in Rud. Lorber. — V Zagrebu je nabral g. Janzon pri članih hrv. podružnice Sleme 850 Din, na Vranskem pa ga. notarjeva Presečnik 500 Din.

Darovali so: Južnoštajerska hranilnica v Celju 5000 Din in 500 Din, g. Jos. Čeplak iz Gornjega Grada 40 dolarjev = 2200 Din, g. H. Woschnagg, tovarnar v Soštanju, 2000 Din; po 1000 Din: Celjska posojilnica in Zvezna tiskarna v Celju; po 500 Din: g. dr. Ban, odvetnik v Ormožu, Ljudska posojilnica v Celju, g. Fr. Košenina, notar v Gornjem Gradu in Podravska podružnica SPD v Rušah; g. Kuss iz Amerike 10 dolarjev = 610 Din, Sav. posojilnica v Žalcu 250 Dni, Vranska posojilnica 200 Din; po 100 Din gg.: H. Požun, notar v Gor. Radgoni, odv. dr. Šurina iz Klanjca, odv. dr. J. Hrašovec iz Celja, odv. dr. Šandor Hrašovec iz Šmarja, ga. Ana Plesivčnik iz Celja, ravnatelj Baebler, dr. Stanovnik in I. Hoppe, dentist, vsi iz Celja; ga. Fr. Trobaj iz Gornjega Grada, ki je tudi brezplačno speljala 5 vozov desk iz Gornjega Grada h kočji, ga. Angela Agnola in ga. Gabrijela Žužek, obe trg. iz Ljubljane, g. Fort. Remše iz Mozirja in ga. Kranjčeva, trg. soproga iz Celja.

Najlepše darilo v vrednosti nad 10.000 Din je poklonil neimenovani iz Gornjegrajskega okraja.

G. Janez Presečnik, p. d. Matjaž, pos. iz Gornjega Grada je brezplačno speljal 1 voz desk iz Gornjega Grada h kočji; g. Čamernik, kamnosek iz Celja, lepo mramornato spominsko ploščo, g. Čuk iz Celja 10 kg oljnatih barv za markiranje, tiskarna brata Rode in Martinčič v Celju lepo spominsko knjigo.

Opremili so po eno sobo in opremo podarili društvu: g. Majdič, veletrgovec v Celju s 6 posteljami, g. Kralj, ravnatelj posojilnice 14 posteljami, Celjski odsek Savinjske podružnice s 3 posteljami; po eno sobo z dvema posteljami pa: g. dr.

Anton B. Jeglič, knez in škof ljubljanski, g. dr. Zdolšek, odvetnik v Brežicah, turistovski krožek »Ojstrica« v Celju ter ga. Trobaj in g. Kocbek, oba iz Gornjega Grada.

Vsem nabiralcem, darovalcem in opremiteljem iskrena hvala! — Savinjska podružnica SPD.

Planinska razstava na Sušaku je bila otvorjena dne 18. oktobra, ki jo je priredilo H. P. D. »Velebit« na Sušaku in H. T. K. »Sljeme« iz Zagreba. To je bila pri nas prva razstava te vrste. Kot taka je bila zelo spretno aranžirana po glavnem predsedniku H. P. D. gosp. Cvetičiću in več drugih agilnih domačih članih in članicah iz Sušaka. Fotograf. posnetkov je bilo v velikem številu iz planin Slovenije. Otvoril je razstavo gosp. župan Sušaški v pričujočnosti raznih civilnih in vojaških zastopnikov in mnogobrojnega občinstva. Razstava je trajala od 18. do 25. okt. — O. o. Slov. Plan. Društva je zastopal g. Knafelc in Mariborsko podr. gosp. dr. Senjor. Že v soboto zjutraj je izstopila družba 10tih turistov na postaji Lič, od koder so posetili Medvedjak 1027 m in od tam Crkvenico, od koder so dospeli na Sušak po morju; v nedeljo dopoldne je dospelo še večje število turistov iz Zagreba.

Poziv podružnicam SPD! Podružnice, ki imajo postojanke v oskrbi, naprošamo, da takoj izpolnijo točno vposlane tiskovine za statistiko poseta koč, ker jo moramo še tekom meseca novembra poslati ministrstvu za trgovino in industrijo v Beograd. Zadeva je nujna!

Osrednji Odbor SPD.

Naše slike. Zimski motiv iz Jelovice. Vrh Ratitovca je postavila Selška podružnica SPD svojo koč. S tem se odpre prometu tudi širna Jelovica. Povsem različen je tu svet od onega v Triglavskem pogorju. Povsod samo zelenje, rast in življenje; gozd za gozdom se vrsti do neizmernih daljav — le na obzoru obrobajo bližnjo, monotono zeleno okolico sivi velikani Julijskih Alp, Karavank in Kamniških planin. Kakor je tu lepo poleti, toliko in še več — posebnih! — lepot nudi ta divni svet pozimi. Vse je težko obloženo s snegom, vse mehko okroglo... Človek se ne more dovolj načuditi vsem mogočim likom in oblikam, ki jih tvori narava pozimi. En prizor, izmed tisočerih, prinaša današnja slika. R.

Planinski koledar za l. 1926 je izdal tisk. ravnatelj A. Höfler v Ljubljani, Wolfova ulica 1. Stane za člane SPD 20 Din, za nečlane 25 Din. Naroča se istotam.

Vseбина: Joško Peršič: Moja pot na Belasico (str. 241). — † Vladimir Topolovec: Greben Rinka—Skuta (str. 245). — Jožef Zazula: Enodnevna partije okoli Pleše—Plešivca (str. 247). — Dr. Jos. C. Oblak: Dolenjski izleti (str. 249). — Ivan Jurko: Cerkev sv. Uršule (na Plešivcu ali Pleši) (str. 253). — Čez hrib in dol: Črez Mrzlo goro v osmih urah (str. 254). — Kotiček: Obletnica Vladimirjeve smrti na Triglavu 24. avgusta 1925 (str. 257). V nevihti na Triglavu (str. 258) Neverjetno (str. 259). — Obzor in društvene vesti: Zveza slovanskih turističnih društev (str. 259). Škof dr. Jeglič turist. Otvoritev Celjske koč. Nesreča v Triglavskem pogorju. (str. 261). Planinske nesreče v turistovski športni presoji. Ime „Triglav“ (str. 262). Na prodaj. Izgubljeno - najdeno. Celo leto oskrbovana in odprta zavetišča. Izkaz prispevkov za Tillerjevo koč (str. 263). Planinska razstava na Sušaku. Poziv podružnicam SPD. Planinski koledar (str. 264). — **Naše slike:** Zimski motiv iz Jelovice.

Urednik dr. Josip Tominšek v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji Odbor). — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

Zimski motiv z Jelovice

Fot. prof. Janko Ravnik